

LỊCH SỬ HÌNH THÀNH, MỤC ĐÍCH VÀ HOẠT ĐỘNG CỦA CỘI GỘI LÀ "NHÀ NƯỚC CỘNG HOÀ DEGAR"

NGUYỄN VĂN MINH

Từ năm 2001 đến nay, chúng tôi đã tập trung tìm hiểu về Tổ chức ng-ời Th-ợng và cái gọi là “ Nhà n-ớc cộng hoà Degar” , kết quả thu đ-ợc khá phong phú và đã đ-ợc tập hợp trong một số tài liệu theo các mục đích khác nhau. Trong khuôn khổ bài viết này, chúng tôi xin giới thiệu phần đầu kết quả nghiên cứu của mình về lịch sử hình thành, mục đích và hoạt động của cái gọi là “ Nhà n-ớc cộng hoà Degar” để bạn đọc có đ-ợc hiểu biết cụ thể hơn về bản chất của vấn đề này.

I. NGUỒN GỐC HÌNH THÀNH

Năm 1957, một số trí thức ng-ời Th-ợng đ-ợc Pháp đào tạo đã tập hợp lại thành một nhóm lên tiếng phản đối chính sách phân biệt đối xử với ng-ời dân tộc thiểu số tại chỗ Tây Nguyên của chính quyền địa ph-ợng. Do những yêu cầu đ-ợc đặt ra không đ-ợc quan tâm thoả đáng nên năm 1958, nhóm này đã thành lập tổ chức Bajaraka (viết tắt của 4 dân tộc Bana, Jarai, Rade, Kaho), do Y Bham Enuol ng-ời Êđê lãnh đạo. Mục đích của tổ chức này là "bài ng-ời Kinh", "đòi độc lập cho ng-ời dân tộc tại chỗ Tây Nguyên", "thành lập quốc gia riêng", "chống sự đồng hoá và diệt chủng" các dân tộc thiểu số của chính quyền Ngô Đình Diệm. Đến tháng 3 năm 1964, đ-ợc Mỹ ủng hộ để vừa làm nhân

tố đối trọng với chính quyền Ngụy và cũng chống lại Phong trào cách mạng giải phóng Miền Nam đang ngày càng phát triển, d-ới sự nuôi d-ỡng của CIA và chỉ đạo trực tiếp của Toà đại sứ Mỹ, Beachner - Tham tán toà đại sứ Mỹ tại Miền Nam Việt Nam và Frank - cố vấn Vùng II chiến thuật kiêm chỉ huy Các lực l-ợng đặc biệt Mỹ tại Tây Nguyên cùng những ng-ời lãnh đạo phong trào Barajaka đã thành lập Mặt trận Giải phóng Cao nguyên (Front de Liberation des Hauts Plateaux), gọi tắt là FLHP. Tuy nhiên, nội bộ của FLHP bị chia rẽ thành 2 phe: phe chủ tr-ợng đấu tranh ôn hoà đại diện là Y Bham Enuol và phe đấu tranh bạo động đại diện là Y Dơn Adrong.

Cũng trong thời gian này, Les Kossem - ng-ời Chăm Pu Chia gốc Chăm, là ng-ời cầm đầu Mặt trận giải phóng Chăm liên hệ với các nhóm Khmer Krom và Mặt trận giải phóng cao nguyên để thành lập Mặt trận thống nhất các sắc tộc thiểu số (Front Uni des Races Minoritaires - gọi tắt là FURM) gồm 3 tổ chức: Mặt trận giải phóng Chăm (Front de Libaration du Champa - gọi tắt là FLC) do Les Kossem lãnh đạo, Mặt trận giải phóng xứ Kampuchia Krom (hay Khmer Krom) miễn Tây Việt Nam (Front de Libaration du Kampuchia Krom - gọi tắt là

FLKK) do Chau Dera làm đại diện và *Mặt trận giải phóng Cao nguyên* (Front de Liberation des Hauts Plateaux - gọi tắt là FLHP) do Y Bham Enuôl cầm đầu. Tuy nhiên, danh xưng FRUM không được Y Bham Enuôl chấp nhận, nên đến tháng 6 năm 1965 tại *Hội nghị nhân dân Đông D-ong lần thứ nhất* do Quốc vương Sihanouk tổ chức, các nhóm đã chọn tên chung là *Mặt trận thống nhất đấu tranh của các sắc tộc bị áp bức* (Front Uni de Lute des Races Opprimees, gọi tắt là FULRO¹). Cũng tại hội nghị này, đã có những ý kiến thể hiện ý muốn khẳng định các nhóm dân sinh sống ở vùng đất của miền Nam Việt Nam như Khmer Krom - Đồng bằng sông Cửu Long, Chăm - Ven biển miền Trung và Chăm núi - Tây Nguyên là thuộc Campuchia. Do đó vấn đề của các "cố vấn Pháp" nên diễn đàn tại hội nghị đã nhằm vào tên gọi là "các dân tộc Austriennee's" - một thuật ngữ mới xuất phát từ các nhóm thuộc ngôn ngữ Nam và Nam Đảo.

Ngày 30 tháng 12 năm 1968, do biết trước ý định thoả hiệp qui hàng chính quyền Ngụy của Y Bham Enuôl, Les Kossem đã cho quân bất ngờ bắt Y Bham Enuôl đem về quản chế tại Phnom Penh. Đầu năm 1969, Les Kossem giải tán *Mặt trận giải phóng Cao nguyên* và sáp nhập vào tổ chức của mình để cho ra đời *Mặt trận giải phóng Cao nguyên và Bình nguyên Champa* (Front de Liberation des Hauts Plateaux et du Champa - gọi tắt là FLHPC) do Y Bhan Kpor làm chủ tịch. Tuy nhiên, tại Buôn Ma Thuột, việc qui hàng của tổ chức FULRO vẫn diễn ra nh-

định theo sự đạo diễn của Mỹ. Ngày 1 - 2 - 1969, d-ới sự chủ toạ của Tổng thống Nguyễn Văn Thiệu, đại diện Việt Nam cộng hòa là ông Paul N-r và đại diện cho FULRO là Y Dhê Adrong đã ký kết Hiệp - ước chung, Y Dhê Adrong đã tuyên bố: *Kể từ hôm nay, phong trào FULRO không còn nữa trên Cao nguyên, bất cứ ai sử dụng danh nghĩa FULRO để phá hoại sự đoàn kết Kinh - Th-ợng sẽ bị trừng trị theo luật pháp hiện hành của chính quyền.*

Tuy nhiên, một số phân tử FULRO thuộc FLHP cũ (cả ng-ời Th-ợng và ng-ời Chăm) không chịu qui hàng chính quyền ngụy, cũng không theo tổ chức FLHPC do Les Kossem mới thành lập, mà vẫn tiếp tục hoạt động d-ới nhiều tên gọi khác nhau theo từng thời kỳ. Đến cuối năm 1972, do mục đích của Mỹ muốn sử dụng phong trào này để thành lập lực lượng thứ 3 tham gia chính phủ liên hiệp tại miền Nam theo tinh thần hiệp định Paris, và cũng để chống phá *Mặt trận Giải phóng Miền Nam của ta*, tổ chức này đã lấy tên là *Mặt trận giải phóng Cao nguyên của ng-ời Th-ợng* (Front de Liberation des Hauts Plateaux Montagnards - gọi tắt là FLHPM hay còn gọi là FULRO Degar)², vẫn bầu Y Bham Enuôl đang bị quản chế tại Phnom Penh làm chủ tịch và Kpa Koi làm phó chủ tịch. Tổ chức này độc lập với phong trào FULRO ở Campuchia và cũng không chấp nhận sự đầu hàng của FULRO với chính quyền Ngụy. Mục đích của FLHPM là "ng-ời Degar phải được coi là chủ nhân riêng của Tây Nguyên", "chấm dứt sự quản lý của ng-ời Việt và rút lực lượng quân sự ra

¹ □ đây dùng từ *Lutte - đấu tranh* chứ không phải là *Libération - giải phóng* như một số ng-ời vẫn lầm t-ờng.

² Lần đầu tiên từ *Degar* (hay Dega) được sử dụng chính thức, theo tiếng Êđê là Anak Ede Gar - nghĩa là *Những ng-ời con của núi rừng*, hàm ý chỉ tất cả các dân tộc tại chỗ ở Tây Nguyên.

khởi Tây Nguyên³”, “phục hồi chủ quyền độc lập của ng-ời Degar”. Tổ chức này đặt tên Cao nguyên miền Trung là “Cộng hoà Degar”; thành lập “chính phủ” gồm 11 bộ và chia thành 5 quân khu: Quân khu I gồm Kon Tum, Quảng Ngãi, Bình Định; Quân khu II gồm Pleiku, Cheo Reo và Phú Yên; Quân khu III gồm Đák Lắk, Mdrak và Đák Nông; Quân khu IV gồm Lang Biang, Brah Yang và Gung Car; Quân khu V gồm Ninh Thuận và Bình Thuận. Trong đó, FULRO Degar cai quản 4 quân khu và FULRO Chăm đ-ợc giao cai quản quân khu V.

Tháng 3 và tháng 4 năm 1975, quân và dân ta tiến công giải phóng hoàn toàn miền Nam thống nhất đất n-ớc. Do có sự chuẩn bị từ tr-ớc nên ở một số địa ph-ong tại Tây Nguyên, lực l-ợng FULRO Degar đã tổ chức c-ốp vũ khí của quân đội nguy, chống lại quân giải phóng và chiếm đóng một số đồn bốt và làng mạc, nhất là vùng ven biên giới; lôi kéo đ-ợc một số đồng bào dân tộc tại chỗ trốn vào rừng hay chạy sang Căm Pu Chia theo chúng chống lại chính quyền và quân đội cách mạng. Tại Căm Pu Chia, sau khi lực l-ợng Khmer Đỏ lên nắm chính quyền, do ủng hộ chính quyền của t-ớng Lon Non nên lực l-ợng FULRO Khmer đã bị quân Khơ me Đỏ tiêu diệt gần hết. Số còn lại phải trốn lên rừng hay chạy ra n-ớc ngoài tị nạn. Lúc này, Y Bham Enuól cùng gia đình và một số thuộc hạ thân tín đang bị quản chế ở Phnom Penh đã chạy vào Đại sứ quán Pháp xin tị nạn nh-ng sau đó đã bị quân Khmer Đỏ tràn vào bắt và giết chết tất cả những ng-ời không mang quốc tịch Pháp kể cả Y Bham Enuól.

³ Hàm ý ở đây không chỉ là nguy quân nguy quyền

Từ năm 1975 đến năm 1992, lực l-ợng FULRO Degar còn lại ngày càng suy yếu, Một số phần tử ngoan cố bị tiêu diệt hay phải chạy ra n-ớc ngoài tị nạn, số còn lại ngày càng nhận thức rõ bản chất của FULRO nên đã qui hàng chính quyền. Mặc dù sự hậu thuẫn của n-ớc ngoài ngày càng hạn chế nh-ng một số tổ chức phản động và thế lực hiếu chiến có m-u đồ riêng vẫn tiếp tục liên hệ và giúp đỡ số phần tử ngoan cố. Đến năm 1992, *Cao ủy Liên hiệp quốc về ng-ời tị nạn* - UNTAC đã đ-a phần lớn số tàn quân FULRO đang sống chui lủi trong rừng tại Căm Pu Chia sang Mỹ tị nạn (cả gia quyến hơn 400 ng-ời); đến tháng 5 năm 1998, 6 tên cuối cùng của lực l-ợng FULRO bị ta bắt tại Đák Lắk. Từ đây, lực l-ợng FULRO Degar chấm dứt hoạt động tại Việt Nam và Đông D-ơng.

Từ năm 1992, tại Mỹ, ng-ời Th-ợng nói chung và lực l-ợng FULRO cũ nói riêng đ-ợc đ-a về sống chủ yếu ở bang North Carolina và bang South Carolina, vì đây gần với đại bản doanh của *Tổ chức các lực l-ợng đặc biệt Mỹ và Những ng-ời truyền giáo Tin lành Mỹ tại Việt Nam*. D-ới sự bảo trợ của một số thế lực ở Mỹ, lực l-ợng FULRO cũ vẫn duy trì hoạt động d-ới danh nghĩa đấu tranh cho quyền lợi của những sắc tộc Cao Nguyên. Năm 1988, thành lập *Hội ng-ời th-ợng Degar* (Mantagnards Degar Association⁴ - gọi tắt là MDA) có trụ sở tại bang North Carolina, do Kring và một ng-ời Mỹ tên là Donalds Cott làm đồng chủ tịch với 5 cố vấn ng-ời Mỹ. Đến cuối năm 1994,

mà còn cả lực l-ợng cách mạng của ta tại Tây Nguyên.
⁴ Montagnard là do ng-ời Pháp và Lực l-ợng đặc biệt Mỹ gọi những ng-ời bản địa Tây Nguyên, hàm ý chỉ

MDA chia rẽ thành hai phe đấu tranh ôn hoà và sử dụng vũ lực bạo động. Kết quả là đến năm 1992, phe chủ tr-ong đấu tranh bạo động tách Cao nguyên và miền Trung Việt Nam thành một n-ớc riêng đã rời khỏi MDA thành lập *Tổ chức ng-ời Th-ong*⁵ (Montagnard Foundation, INC., - viết tắt là MFI), do Ksor Kok⁶ tự phong là chủ tịch, có trụ sở tại bang South Carolina. Đến năm 1999, phe chủ tr-ong đấu tranh ôn hoà lâu dài bằng các hình thức bất bạo động nh- biểu tình và vận động chính giới tại Mỹ cũng nh- các quốc gia khác và Liên Hiệp quốc để đòi quyền tự trị cho Tây Nguyên, cũng đã tách khỏi MDA thành lập tổ chức riêng lấy tên là *Tổ chức nhân quyền Degar* (Montagnard Human Right Organization - viết tắt là MHRO), do Y Buant Eban làm chủ tịch và Nay Rong làm phó chủ tịch, có trụ sở tại bang North Carolina.

Tháng 6 năm 1999, Ksor Kok cùng một số ng-ời cầm đầu của MFI sang Pháp để tìm kiếm những tài liệu liên quan đến Tây Nguyên và miền Trung Việt Nam đang đ-ợc

ng-ời sống ở vùng cao và một số ng-ời hiện vẫn dùng tên gọi là ng-ời Th-ong.

⁵ Nhiều ng-ời dịch là *Quĩ ng-ời Th-ong* nh-ng nh-vậy ch-a đúng với bản chất của tổ chức này, nên chúng tôi tạm dịch là Tổ chức ng-ời Th-ong - coi đây là một tổ chức chính trị phản động l-u vong ở n-ớc ngoài.

⁶ Ksor Kok ng-ời Gia Rai, sinh năm 1943 tại Buôn Broai xã Yatui huyện Ayun Pa tỉnh Gia Lai, tham gia tổ chức Bajaraka từ năm 1958, sau đó tham gia S-đoàn bộ binh 4 đóng ở Plei Ku và Liên đoàn biệt động số 5 của quân đội Mỹ. Từ năm 1971 đến năm 1974 y đ-ợc gửi đi học tình báo và phiên dịch tại Okinawa. Cuối năm 1974, Ksor Kok trở về n-ớc đ-ợc Y Bham Enuol - chủ tịch FULRO lúc bấy giờ đang bị quản chế tại Kampuchia - phong hàm chuẩn t-ớng với chức danh "phụ tá" và là ng-ời "đại diện" của Y Bham Enuol tại Mỹ rồi tiếp tục đ-ợc phong thiếu t-ớng và làm Tổng tham m-u tr-ởng của FULRO Degar. Sau năm 1975 không ai còn nghe đến tên Ksor Kok nữa cho đến năm 1992 khi y đ-ợc một số thế lực ở Mỹ lựa chọn đứng ra thành lập *Tổ chức ng-ời Th-ong*.

l-u trữ tại đây. Trở về Mỹ, ngày 22 tháng 9 năm 2000, tại nhà riêng của Ksor Kok ở thành phố Spartanburg thuộc bang South Carolina, đã diễn ra cuộc họp của nhóm tàn quân FULRO Degar cũ. Sau khi "chào cờ" và hát "quốc ca" của FULRO Degar cũ, Ksor Kok tuyên bố thành lập "Nhà n-ớc cộng hoà Degar - State of Degar Republic" và tự phong mình làm "tổng thống". Cơ cấu của "Nhà n-ớc cộng hoà Degar" này ngoài tổng thống tự phong, ở cấp "trung - ong" còn có thủ t-ớng tự phong là Y Bhi KBuar⁷ và 5 bộ là Quốc phòng, Ngoại giao, T- pháp, Kinh tế và Y tế. Cấp địa ph-ong đ-ợc chia thành 6 tỉnh là Đà Lạt, Pleiku, Kon Tum, Cheo Reo, Quảng Đức và Đák Lắk⁸. D-ới tỉnh đ-ợc chia thành các huyện, xã và buôn. Bộ khung của "trung - ong" thì ở Mỹ, còn với hệ thống chân rết trong n-ớc từ cấp tỉnh trở xuống, chúng tìm kiếm, lôi kéo và giao cho các đối t-ợng FULRO Degar cũ hay một số đối t-ợng quá khích mới tham gia nắm giữ. "Nhà n-ớc cộng hoà Degar" có "biểu t-ợng", "cờ", "quốc ca" riêng và lấy ngày 20 tháng 9 làm "quốc khánh".

II. MỘT MÔ HÌNH VÀ HOẠT ĐỘNG CỦA "NHÀ NƯỚC CỘNG HOÀ DEGAR"

1. Mục đích và ph-ương châm hành động

Mục đích chính là đòi ly khai và quyền tự trị/độc lập cho "nhà n-ớc cộng hoà Degar" tự lập, thông qua nhiều hình thức khác nhau. Đối với cộng đồng quốc tế, lợi dụng tình hình thế giới biến chuyển nhanh chóng và phức tạp, tập trung sử dụng mọi ph-ong tiện để xuyên tạc tình hình dân tộc, tôn giáo, nhân quyền, dân chủ của n-ớc ta, nhằm thu

⁷ Y Bhi KBuar - nguyên là thiếu tá, Chánh văn phòng thủ t-ớng của tổ chức FULRO Degar cũ.

⁸ Trên website của tổ chức Khmer Krom, những vùng đất này cũng đ-ợc "nhận" là thuộc "quốc gia" của họ.

hút sự chú ý và mong đ-ợc thừa nhận hay giúp đỡ của cộng đồng quốc tế. □ trong n-ớc, tìm mọi cách tuyên truyền lôi kéo, kích động và ép buộc ng-ời dân ủng hộ "nhà n-ớc cộng hoà Degar" và tham gia đấu tranh biểu tình, bạo loạn "đòi đất", đòi "bình đẳng" giữa các dân tộc và đòi "đ-ợc đến bù những khổ đau cho ng-ời dân tộc tại chỗ"... nhằm gây mất ổn định chính trị, xã hội, an ninh quốc phòng của n-ớc ta, chờ khi có điều kiện thuận lợi sẽ tiến hành đấu tranh vũ trang bạo động để công khai hoá "nhà n-ớc cộng hoà Degar" cũng nh- các hoạt động của nó ở Tây Nguyên.

Ph-ong châm hành động là thực hiện mục đích trên từng b-ớc một và từ thấp đến cao, từ đấu tranh hoà bình đến bạo lực đổ máu. Tr-ớc hết là "đòi đất", "đòi tự do tôn giáo" và "bình đẳng dân tộc", tiến tới là "đòi ly khai" và "quyền tự trị/độc lập". Từng b-ớc đ-a "bộ máy" của "Nhà n-ớc cộng hoà Degar" l-u vong tại Mỹ về đứng chân hoạt động tại Tây Nguyên. Biến Tây Nguyên thành một "điểm nóng" trong khu vực và trên thế giới, để qua đó tạo cơ gây sức ép hay can thiệp vào công việc nội bộ của n-ớc ta.

Để thực hiện đ-ợc mục đích trên, Ksor Kok và *Tổ chức ng-ời Th-ợng* luôn gắn những hoạt động với các vấn đề dân tộc, tôn giáo, dân chủ, nhân quyền, chủ quyền lãnh thổ, quản lý và sử dụng tài nguyên thiên nhiên, luôn tìm mọi cách để chính trị hoá, khu vực hoá và quốc tế hoá các vấn đề này, trong đó điển hình là "Tin lành Degar" do chúng dựng lên. Đây là một trong những thủ đoạn thâm độc nhắm lôi kéo, tập hợp những ng-ời dân tộc tại chỗ Tây Nguyên theo đạo Tin lành thành một Tin lành riêng để làm "quốc giáo" cho cái "Nhà n-ớc cộng hoà

Degar" tự lập ở Mỹ, nhằm tách bộ phận tín đồ là ng-ời dân tộc tại chỗ Tây Nguyên ra khỏi Hội thánh Tin lành Việt Nam đã đ-ợc Nhà n-ớc ta cộng nhận, khoét sâu và chia rẽ Tin lành Kinh - Th-ợng, cũng có nghĩa là chia rẽ sự đoàn kết giữa các dân tộc. Thông qua đó, chúng dễ bề lợi dụng vấn đề tôn giáo gắn với vấn đề dân tộc để vu cáo, xuyên tạc tình hình Tây Nguyên với cộng đồng quốc tế; tuyên truyền, lôi kéo kích động đồng bào Tây Nguyên tham gia vào các hoạt động do chúng tổ chức, nhằm từng b-ớc đạt đ-ợc mục đích chính trị phản động cao nhất là thành lập một "Nhà n-ớc cộng hoà Degar" tự trị hay độc lập tại Tây Nguyên. Chính vì vậy, Hội thánh Tin lành Việt Nam sau khi đ-ợc công nhận và tiến hành Đại hội đồng, tháng 4 năm 2001 đã ra văn th- gửi tất cả các chi hội, chức sắc và tín đồ nhấn mạnh rằng: *Toàn thể Hội thánh, đặc biệt Hội thánh tại khắp vùng Tây Nguyên phải hết sức cảnh giác và có thái độ từ chối dứt khoát đối với bất kỳ cá nhân, tổ chức nào tự x-ng là Tin lành Đê Ga.*

2. Một số hoạt động của "Nhà n-ớc cộng hoà Degar"

2.1. Cuộc biểu tình tháng 2 năm 2001

Cuộc biểu tình này đ-ợc lên kế hoạch diễn ra vào ngày 2 tháng 2 năm 2001, tại 3 tỉnh là Gia Lai, Đăk Lăk và Kon Tum, trong đó Gia Lai là điểm đầu tiên và "quyết liệt" nhất. Tr-ớc đó, ngày 31 tháng 1 đã có hàng trăm ng-ời ở huyện Ch- Prông tỉnh Gia Lai kéo về huyện lỵ để đòi thả 2 đối t-ợng là Rahlan Pon và Rahlan Djan bị bắt quả tang mang tài liệu phản động của "Nhà n-ớc cộng hoà Degar", có hành vi kích động ng-ời dân sử dụng bạo lực chống chính quyền và phá hoại

đoàn kết dân tộc. Tại Gia Lai, có khoảng 8.000 ng-ời từ 8 huyện và thành phố Plei Ku trên tổng số 12 huyện và thành phố của tỉnh tham gia, trong đó tại 2 huyện Mang Yang và Ch- Pả, những ng-ời tham gia đã tụ tập từ nửa đêm để có thể cùng xuất phát vào 4 giờ sáng. Những ng-ời này đã kéo về thành phố Plei Ku và khoảng 7.000 ng-ời đã vào đ-ợc thành phố. Tại tỉnh Đák Lắk (cũ), biểu tình xảy ra muộn hơn 1 ngày, ít nhất có 1.093 ng-ời của 5 huyện và thành phố Buôn Ma Thuột trên tổng số 18 huyện và thành phố của tỉnh tham gia và có khoảng hơn 300 ng-ời đã kéo vào Thành phố. Thành phần tham gia biểu tình ở tỉnh này chủ yếu là thanh niên và phụ nữ (857 nam và 236 nữ). Những ng-ời tham gia d-ới 30 tuổi là 701 ng-ời và trên 30 tuổi là 392 ng-ời. Về thành phần tộc ng-ời, dân tộc Gia rai có 368 ng-ời, Êđê có 725 ng-ời. Số tín đồ Tin lành tham gia biểu tình có 927 ng-ời. Tại Kon Tum, số l-ợng ng-ời tham gia biểu tình không nhiều và chủ yếu là ở thị xã Kon Tum.

Về cơ bản, cuộc biểu tình đã đ-ợc ngăn chặn và giải tán trong các ngày 2 đến ngày 6 tháng 2, nh-ng vẫn diễn ra âm ý kéo dài ở nhiều nơi cho đến giữa tháng 2 mới chấm dứt. Sau khi bị giải tán, những phần tử cầm đầu và quá khích đã trở về các xã và buôn làng lôi kéo, tụ tập quân chúng để tuyên truyền về "Nhà n-ớc cộng hoà Degar", đe doạ và hành hung cán bộ, đập phá trụ sở và ph-ơng tiện làm việc của các cơ quan Đảng và chính quyền địa ph-ơng. Trong quá trình biểu tình, những ng-ời tham gia đã mang băng rôn và "cờ Degar", đòi chính quyền công nhận "Nhà n-ớc cộng hoà Degar" độc lập, đòi "ng-ời Kinh và các dân tộc khác trả đất cho ng-ời Th-ợng",... Một số phần tử

cầm đầu và quá khích đã sử dụng ná, gạch đá và gậy gộc tấn công ng-ời thi hành công vụ, gây th-ơng tích cho một số cán bộ chính quyền và chiến sĩ, phá hoại tài sản Nhà n-ớc.

2.2. Vụ bạo loạn tháng 4 năm 2004. Vụ này diễn ra trên địa bàn 2 tỉnh Đák Lắk và Gia Lai, với khoảng 14.000 ng-ời tham gia. Trong số những ng-ời này, có dân của 130 buôn thuộc 4 huyện tham gia bạo loạn. Làng của những ng-ời tham gia bạo loạn phần lớn thuộc vùng 1 và vùng 2 - nơi có điều kiện kinh tế và trình độ dân trí khá cao, cơ sở hạ tầng khá thuận lợi và mức độ thiếu đất không nghiêm trọng. Điều đó chứng tỏ rằng, biểu tình, bạo loạn ở Tây Nguyên không chỉ đơn thuần là thiếu đất hay đói nghèo mà còn có những lý do khác nữa cần xem xét thấu đáo. Tại Đák Lắk, ngày 10 tháng 4 có khoảng 833 hộ/4.800 ng-ời tại 45 thôn buôn thuộc 18 xã và thị trấn của 2 huyện Ch- Mgar, Krông Ana và Thành phố Buôn Ma Thuột tham gia, trong đó có 219 hộ đi cả nhà, sử dụng khoảng hơn 300 xe công nông, nhiều xe máy và cả đi bộ. Với mục đích càng nhiều ng-ời tham gia càng tốt, những kẻ cầm đầu đã ép các gia đình đang trên đ-ờng đi làm phải theo chúng. Nghiêm trọng hơn chúng bắt cả những ng-ời già yếu hay đang bị ốm, các em học sinh và cô giáo là ng-ời dân tộc tại chỗ phải lên xe đi theo chúng lên thành phố. Khi đi chúng mang theo khẩu hiệu, vũ khí, máy ảnh, máy quay phim, loa phát thanh, l-ợng thực thực phẩm để tiến hành đấu tranh lâu dài theo hình thức bạo động và quay phim chụp ảnh làm bằng chứng. Một số hộ mang theo cả đồ dùng và giấy tờ riêng của gia đình, do bị lừa sẽ đ-ợc các tổ chức quốc tế đón sang Mỹ không về nữa. Một số phần tử cầm đầu và quá khích còn chít khăn trắng trên đầu - biểu hiện của tinh thần "tử vì đạo". Nhiều kẻ cầm đầu rất mạnh động, sẵn

sàng tấn công ng-ời thi hành công vụ và cả dân th-ờng, đập phá tài sản công cộng và của các hộ ng-ời Kinh trên đ-ờng chúng đi. Do đó, một số công trình phúc lợi xã hội và nhà dân đã bị chúng đập phá. Chúng đã gây th-ong tích cho 28 cán bộ chiến sĩ đang làm nhiệm vụ và 7 dân th-ờng, phá huỷ 3 xe U óat, 3 xe cứu hoả đang làm nhiệm vụ và 9 xe tải của dân. Sau khi đ-ợc cán bộ, bộ đội, công an tích cực tuyên truyền, vận động và giải thích, cũng không thấy các lời hứa của những kẻ cầm đầu tổ chức đ-ợc thực hiện,... nên những ng-ời tham gia bạo loạn dần dần tự giải tán, đ-ợc đ-a trả về địa ph-ơng. Sau sự kiện này, chính quyền địa ph-ơng đã tổ chức cho 490 ng-ời kiểm điểm tr-ớc dân, giáo dục cảm hoá một số đối t-ợng cầm đầu và tuyên truyền kêu gọi số đang lẩn trốn ra đầu thú, hoàn chỉnh hồ sơ pháp lý 59 đối t-ợng để truy tố theo đúng pháp luật.

2.3. Một số hoạt động khác của "Nhà n-ớc cộng hoà Degar" ở Tây Nguyên. Để thực hiện mục đích và kế hoạch đề ra, ngay trong buổi họp "lập n-ớc" năm 2000, Ksor Kok đã đ-a ra một ch-ơng trình hành động cụ thể và phân công các thành viên về Việt Nam nắm tình hình, vận chuyển, phát tán tài liệu tuyên truyền về MFI, về Ksor Kok, "Nhà n-ớc cộng hoà Degar" và "Tin lành Degar"; móc nối, liên hệ với các phần tử FULRO Degar cũ và một số đối t-ợng bất mãn để gây dựng cơ sở, phát triển lực l-ợng và hình thành "bộ máy tổ chức" từ cấp tỉnh đến thôn buôn. Bên cạnh đó, từ Mỹ, chúng gửi tiền về chỉ đạo những kẻ cầm đầu mới đ-ợc móc nối lắp điện thoại, máy fax và internet để thiết lập hệ thống thông tin liên lạc, vừa để thông báo tình hình cho nhau vừa

nhận sự chỉ đạo trực tiếp từ bên ngoài. Chúng còn cung cấp tiền cho một số kẻ cầm đầu xây nhà to đẹp, mua sắm đồ dùng sinh hoạt hiện đại và đất tiền, quyên góp tiền ủng hộ các em học sinh là ng-ời dân tộc tại chỗ đang đi học,... để lôi kéo lừa bịp những ng-ời nhẹ dạ cả tin, l-ời lao động lại thích cuộc sống sung s-ống đi theo chúng.

Để lôi kéo đ-ợc nhiều ng-ời tham gia vào "Nhà n-ớc cộng hoà Degar", "Tin lành Degar" và h-ớng ứng các hoạt động do chúng tổ chức, những tên cầm đầu cốt cán đã dùng mọi thủ đoạn, từ tuyên truyền, xuyên tạc các chủ tr-ơng, chính sách của Đảng và Nhà n-ớc ta, đến lôi kéo, kích động, dọa dẫm, ép buộc đồng bào tham gia biểu tình, bạo loạn hay ghi tên tham gia "Nhà n-ớc cộng hoà Degar" và "Tin lành Degar". Luận điệu tuyên truyền lôi kéo chủ yếu là nhằm vào các mâu thuẫn trong những mối quan hệ về đất đai, từ đó kích động hận thù dân tộc, làm suy giảm dần niềm tin của ng-ời dân đối với các cơ quan Đảng, chính quyền và đoàn thể tại địa ph-ơng.

Đối với ng-ời theo đạo, chúng dọa không cho sinh hoạt tôn giáo; đối với ng-ời nghèo ít học chúng lừa gạt đi biểu tình sẽ đ-ợc cấp tiền, cấp đất và cấp nhà trên phố, đối với ng-ời giàu có, chúng phá hoại tài sản và đe dọa tính mạng các thành viên trong gia đình; đối với thành phần trung niên và thanh niên chúng vẽ ra viễn cảnh đ-ợc các tổ chức quốc tế đón sang Mỹ sống sung s-ống; với những kẻ ham chức quyền chúng hứa sẽ phong chức t-ớc; với ng-ời kiên quyết không tham gia chúng bắt con cái đ-a lên xe đi biểu tình bạo loạn để buộc bố mẹ phải đi theo. Bên cạnh đó, chúng còn ép buộc ng-ời dân ghi tên vào danh sách ủng hộ "tổng thống Ksor

Kok", nếu không, khi Ksor Kok về sẽ không đ- ọc chia đất và chia nhà trên thành phố mà còn bị đuổi ra khỏi buôn làng,... Bên cạnh đó, chúng lợi dụng các buổi sinh hoạt tôn giáo để xuyên tạc và kích động ng- ời dân theo đạo. Trong các buổi giảng đạo trái phép này, những kẻ cầm đầu th- ờng mở băng cát xét hay gọi điện thoại để mọi ng- ời nghe Ksor Kok kêu gọi tách ra thành lập Tin lành Degar riêng, chống lại các chủ tr- ợng chính sách của Đảng và Nhà n- ớc ta, nh- : Không đóng thuế; không thực hiện kế hoạch hoá gia đình; không cho trẻ em uống vắc xin phòng bệnh; không vay tiền ngân hàng; không nhận nhà tình nghĩa hay kinh phí hỗ trợ xây dựng nhà của Nhà n- ớc và chính quyền địa ph- ợng,...

Sau vụ biểu tình năm 2001 thất bại, Ksor Kok đã chỉ đạo cho tay chân ở trong n- ớc phải nhanh chóng phát triển đội ngũ cốt cán ở từng huyện, xã, mà đối t- ợng chính đ- ợc - u tiên lựa chọn là những kẻ từng là cán bộ nhà n- ớc nh- ng đã thoái hoá, biến chất, bị kỷ luật, những ng- ời trung niên và thanh niên trẻ có trình độ nhận thức hạn chế nh- ng thích ăn chơi, l- ời lao động; sử dụng những thành phần này làm đối trọng với các già làng và tr- ởng thôn, khiến họ không giữ đ- ợc vai trò và uy tín trong cộng đồng nh- tr- ợc nữa.

Trong và sau biểu tình, bạo loạn chúng đã dùng mọi hình thức có thể để cung cấp những thông tin xuyên tạc sự thật về tình hình nhân quyền, tôn giáo, đời sống, số ng- ời bị bắt, bị th- ợng và bị chết do sự "đàn áp" của chính quyền,... nhằm gây ra những hiểu biết không đúng cho cộng đồng quốc tế về tình hình Tây Nguyên. Kích động lôi kéo ng- ời dân v- ợt biên trái phép

sang Căm Pu Chia để đ- ọc đi Mỹ hay trốn vào rừng theo chúng. Lợi dụng các tổ chức quốc tế để gây áp lực buộc Căm Pu Chia phải cho phép thành lập các trại tị nạn gần biên giới để tiếp nhận ng- ời v- ợt biên; không trao trả cho ta những ng- ời nhận rõ thực chất của chúng và không chịu đ- ợc cuộc sống ở trại tị nạn có nguyện vọng trở về quê h- ợng,...

2.4. Một số hoạt động chính của "Nhà n- ớc cộng hoà Degar" ở n- ớc ngoài. Cùng với những hoạt động ở trong n- ớc, Ksor Kok và *Tổ chức ng- ời Th- ợng* của y cũng luôn cố gắng và biết cách tạo cho mình một cái "danh" để dễ xuất hiện trên các diễn đàn quốc tế, nhằm thu hút sự chú ý cũng nh- nhận đ- ợc sự ủng hộ của thế giới. Để thực hiện đ- ợc điều này, Ksor Kok đã tham gia *Đảng Cấp tiến xuyên quốc gia* (Transnational Radical Party - gọi tắt là TRP). Đây là tổ chức chính trị tập hợp một số nghị sĩ, công dân các n- ớc, các tổ chức chính trị và đảng phái có xu h- ớng dân tộc chủ nghĩa, đ- ợc thành lập năm 1955 và hiện nay hoạt động nh- một tổ chức phi chính phủ đa lĩnh vực. Từ năm 1995 đến nay, lợi dụng việc Liên Hiệp Quốc cho h- ớng qui chế t- vấn chung của *Hội đồng Kinh tế-Xã hội* (viết tắt là ECOSOC), có quyền cử ng- ời tham dự và phát biểu tại các phiên họp của Uỷ ban Nhân quyền. TRP đã dùng diễn đàn này để hoạt động xuyên tạc chống phá về dân chủ, nhân quyền ở một số n- ớc trên thế giới nhất là Nga, Trung Quốc, Cu Ba và Việt Nam. Đối với Việt Nam, chính TRP đã tạo điều kiện cho Ksor Kok đi nhiều n- ớc Châu Âu tiếp xúc trực tiếp với nhiều nhân vật cực đoan trong chính phủ của các n- ớc này; lấy danh nghĩa đại diện

cho các dân tộc tại chỗ Tây Nguyên nhiều lần viết thư cho các quan chức cao cấp của Ủy ban Châu Âu. Ví dụ ngày 25 - 9 - 2002 y đã gửi thư cho ông Romano Prodi - Chủ tịch Ủy ban Châu Âu; ngày 28 - 8 - 2002 đã viết thư cho ông Hartmut Nassauer - Chủ tịch đoàn nghị sĩ Châu Âu về quan hệ với Châu Á và Đông Nam Á. Trong những lá thư này, Ksor Kok đã xuyên tạc, vu khống tình hình dân tộc, tôn giáo, nhân quyền và dân chủ ở Tây Nguyên. Năm 2002 và 2003, Ksor Kok cũng đã lợi dụng danh nghĩa TRP để phát biểu xuyên tạc về tình hình đời sống của đồng bào các dân tộc tại chỗ Tây Nguyên tại *Diễn đàn nhân quyền của Liên Hiệp Quốc*. Trước đó, Ksor Kok cũng đã tham gia và phát biểu xuyên tạc, vu khống tại *Hội thảo của LHQ về dân bản địa* tổ chức tại Gioneve và *Hội nghị th- ợng đỉnh về dân tộc bản địa lần 2* tổ chức tại Oaxtepec, Mehico. Tháng 8 năm 2001, Ksor Kok đã tổ chức cho một số ng- ời Th- ợng đang sống ở Mỹ biểu tình chống Việt Nam. Ngoài ra chúng còn sử dụng các phương tiện thông tin liên lạc như website, điện thoại, fax, báo chí, truyền hình để cung cấp những thông tin không đúng sự thật tình hình Tây Nguyên, nhất là thời gian trong và sau những vụ biểu tình, bạo động do chúng tổ chức⁹.

⁹ Tuy nhiên, chính chiêu bài này đã bị phanh phui và "gây ông đập l- ng ông". Trong và sau bạo loạn năm 2004, chúng đã đ- a tin bịa đặt 400 tín đồ Công giáo bị chính quyền giết hại. Tòa Thánh La Mã tại Rome đã cử đoàn đến điều tra, và đ- ọc nghe chính các Linh mục, Cha cố và tín đồ Công giáo cực lực phản bác tin thất thiệt này vì không có một tín đồ Công giáo nào ở Tây Nguyên tham gia bạo loạn. Đến lúc đó bộ mặt thật của Ksor Kok và tổ chức của y mới bị lật mặt nạ. Tòa Thánh La Mã đã cực lực phản đối sự bịa đặt này

Chính vì vậy, các nước Nga, Trung Quốc, Cu Ba và Việt Nam đã nhiều lần lên án hoạt động thù địch này và yêu cầu Liên Hiệp Quốc rút qui chế t- vấn của TRP, nh- ng do có sự hậu thuẫn của Mỹ, Pháp, Đức nên TRP vẫn tiếp tục đ- ợc h- ợng qui chế này. Cho đến phiên họp ngày 22 - 5 - 2004 tại trụ sở Liên Hiệp quốc ở New York, Ủy ban các tổ chức phi chính phủ thuộc ECOSOC đã bỏ phiếu thông qua đề nghị của Việt Nam t- ớc bỏ qui chế t- vấn ECOSOC của tổ chức TRP, do đã lạm dụng qui chế t- vấn để cho phép Ksor Kok sử dụng diễn đàn Liên Hiệp quốc kích động khủng bố và ly khai chống Việt Nam.

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Báo An ninh thế giới số 378 ngày 22 - 4 - 2004.
2. Báo An ninh Thủ đô số 1236 ngày 25 - 5 - 2004.
3. Các website của các Tổ chức ng- ời Th- ợng tại Mỹ.
4. Các website của "Hội những ng- ời bạn Mỹ" và "Các lực l- ợng đặc biệt Mỹ".
4. Website của Tổ chức theo dõi Nhân quyền.

và thông báo với toàn thế giới về những thông tin lừa bịp của Tổ chức ng- ời Th- ợng và "Nhà nước cộng hòa Degar", đồng thời đề nghị Nhà nước ta từ nay kịp thời cung cấp thông tin chính xác khi có những thông tin thất thiệt như thế này để tránh những hiểu lầm đáng tiếc có thể xảy ra.

4. Các báo cáo của địa phương và tài liệu điền dã tại 4 tỉnh: Gia Lai, Đắk Lắk, Đắk Nông và Lâm Đồng.